

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Odda-Britta dövar värk åt far, som blivit
stängad av baggen.

Inte så långt härifrån bodde en käring,
som di kalla Odda-Britta och hon var beryktad för att kunna
en del konster. Bland annat kunde hon döva värk, menade man.
Det var en gång far blev stängad av en storer bagge. Jag var
något nära vuxen och inte hemma jämt, utan ute i bygden och syd-
de. Så hade far får och en storer bagge, och den lärde jag att
slåss och till och med att tugga snus. Så var det en söndag
far och jag kom från kyrkan. Då kommer baggen emot mej - jag
gick lite före far. Nu visste jag, att viss han inte fick snus,
så fick jag dask, så jag tog opp dosan och gav honom.

"Vad gör du?" sa far, som hunnit opp mej.

"Jag mutar baggen."

"Å, din ^mdumming! Ska du lära baggen sådant rackaretyg!"

"Ja, annars stångar han mej."

"Å, du pratar!"

I detsamma gav baggen gubben en stöt i knäveckan; så han rullade runt på backen.

"Aj, aj, aj, ditt förbannade kreatur! Det vore gott den tiden komme, så en finge köra kniven i dej," sa far och bara jämrade sej.

"Stigen opp!" sa jag.

"Jag kan inte," sa han. "Det är dina förbannade konst-
ter som gjort baggen till en sådan djävul. Du kunde låtit bli
att öva dina rackaretyg på honom. Gå nu opp till Odda-Britta och

bed henne komma ner och döva värken."

Ja, gumman kom ner och pratade och pusslade gjorde hon. Far trodde åtminstone, att det blev bättre av det, men jag hade ingen tro på det. Annars hade de en sådan respekt för käringen, för de trodde, att hon hade makt med både ett och annat, och tron gör ju alltid gott.

113
ACC. NR. 3858

⁴
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Odda-Britta söker bota mej för påssjuka
men ilsknar till.

En gång fick jag påssjuka, så jag svullnade opp och blev så vid i ansiktet. De låg åt mej hemma både mor och far, att jag skulle gå opp till Odda-Britta och låta henne läsa bort det, men jag ville inte, för jag trodde inte på sådana där kusslerier. Men till sist blev det så svårt, så jag tänkte:

"I nödens stund låt mej försöka!"

Jag gick opp till gumman och framförde mitt ärende.

"Nej fan i me, jag bryr me inte om de, för du tror inte på 'et!" sa käringen.

"Jo, jag tror," sa jag.

Skriv endast på denna sida!

Cia

Då satte hon mej på en stol och började pussla och läsa över det svullna. Rätt som det var, tog hon en ullsax och ritade med den kring ansiktet på mej, och sen tog hon en brynsten och drog några gånger runt ansiktet på samma sätt. Sen spottade hon mej rakt i synen. Men då kunde jag inte hålla mej längre, utan jag började skratta, för jag tyckte det var så befängt tokigt allt vad hon gjorde.

"Fan i me skiter jag i de! Du tror inte på me! Sitter och grinar åt me!"

"Det var, när I spottade mej i ansiktet," sa jag. "Jag tyckte det såg så lustigt ut."

Men det hjälpte inte. Kärningen ville inte vid mej, och det gjorde detsamma, för hon kunde nog ingenting göra.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Huggarns käring uttalar en förbannelse, men
drabbas av den själv.

Här på torpet, där jag föresten är född, bodde före mina föräldrars tid en gubbe, som di kallade Huggarn. Då stod emellertid stugan där nere i backen. Så dog gubben, och änkan med några stycken barn bodde kvar. När så mina föräldrar gifte sej, fick de ärva detta torpet - det tillhörde nämligen min morfar - och då blev änkan och hennes barn utkastade. Ja, det vill säja de byggde en liten stuga åt dom ett litet stycke härifrån. Men det blev Huggarns käring misslynt med, och hon fattade vrede och hat till mina föräldrar, så in-naⁿ hon flyttade uttalade hon en förbannelse, att hädanefters skulle ingen ha någon trevnad på detta ställe, och det svor

hon på. Den eden trodde mor fullt och fast på, och den kunde hon aldrig glömma. Varje missöde, som inträffade oppe hos oss, skyllde hon på Anna. Varje gång då gick på tok, sa hon:

"Dä ha vi å tacka Huggare-Anna för." Men då var ju bara vidskepliga tankar.

Huggare-Anna hade en dotter, som fick sju oäkta barn. Det fördes ett sånt liderligt liv i hennes stuga och dit samlades så många fyllbultar här fanns. Ibland kom Huggare-Anna opp och beklagade sej för far:

"Du får loven gå ner, Schwen, de leva å regera å änna-vänna hela stugan för me."

En gång gick han ner, men när han sen kom tillbaka hade han inte en heler lapp på se.

"Den förbannade Kajans fullebyltar," sa han, "Hon ska få ha dom för se själv."

"Där ser I," sa jag till mor, "förbannelsen föll på hennes egen lott. Olyckan drabbade dom själva." Men dä va inte gott å trygga dä i henne.

Landskap: Småland Upptecknat av: Olof Rosenblad
 Härad: Smålands Adress: M. Långström
 Socken: Ölmebo Berättat av: P. J. Skibbe
 Uppteckningsår: 1932 Född år 1877 i Ölmebo

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör När Batalj spelte älvaspelet på Petter i
Skrinhults systers bröllop.

Här fanns för längesen en gubbe, som hette Batalj, och han kunde spela älvaspelet. Han hade ingen faster bostad utan vandrade omkring. Petter i Skrinhult talade om, att när hans syster gifte sej, kom han vandrandes dit, för han brukade gå så där och smaska efter brännvin, och en gammal skräpig fiol hade han med sej. De gav honom några supar där på bröllopsgården, och sen bad de honom spela några låtar.

"Nä-e, här ä spelemän," sa Batalj, och det fanns det ju också, för det hade de alltid förr vid bröllop.

"Men då skulle va rysligt roligt att höra er spela," sa de, och det var särskilt Petter, som var ivrig att han skulle

spela.

"I stöten er väl icke på gubben, om han spelar några bitar?" sa Petter till de andra spelemännen. Men de bara skrattade:

"Nej för allan del. Efter vad då synes på fiolen så ä dä ingen fara för oss. Med den kommer han inte långt." Och han var då så skrabbelter, sa Petter, så bitarna knappt hängde ihop.

De fick i gubben några supar till, och till sist fick de honom att ta fram fiolen och börja spela. Men som den gubben spelade, sa Petter. Det blev sånt liv i fiolen och det ljud så grant, så de andre spelmännen blev alldeles förundrade och sa:

"I var en besynnerlig gubbe! Vad spelkonst har I, som kan spela så vackert på en sån gammal fiol?"

"Ja, I, I kunnen ju inte spela," sa Batalj.

"Men tan våra fioler," sa di, "När I kan spela så på en gammal dålig fiol, så måtte det låta alldeles särskilt, om I fän spela på en rediger fiol."

"Nej, spelen I på era fioler, jag spelar på min," sa Batalj.

"Ja, men försök våra i alla fall," menade de.

"Nej, jag spelar på min fiol och I på era," svarte Batalj.

"Jag har hört talas om, att I kan spela älvaspelet," sa Petter. "Låt oss få höra det."

"Nej, dä vill jag inte gärna, dä ä ett vågstycke att ge sej te spela dä här, där dä ä så många. Dä kan bli en väldig rörelse ibland er."

"Ah, dä ä inte falit," sa de, och hur dä va, så mutade de på gubben med brännvin, så till sist fick de honom att spela älva-

spelet.

"Men nu säger jag dej Petter," sa gubben, "att när du tycker jag spelat nog, så ta kniven å skär av kvinten, ella kan då bli falit, för jag rår inte mä sluta själv."

Å sen spelade han, så de hade alldrig hört maken till musik. Varenda föremål i stuan, stolar, soffor och bord, ja, varevelia tecken börja röra på sej, och folket blev som ursinniga och började rusa runt i stugan. Men då blev Petter ängslig och tyckte, att då kunde va nog, så han tog kniven och skar av kvinten, och den andre strängen breve gick den mä, sa han. Jag minns inte riktigt hur det gick sen, men då fanns de, som röstade på, att de skulle häkta gubben. Men då blev då inget av med den saken.

Det bodde en skomakare här oppe på torpet Lönne-

lund under Björkenäs, och han kunde spela fiol, fast inte så bra. Han brukte komma till mej ibland, för vi brukte gå ikring i torpen hos varandra och festa lite gran.

"Hur kommer det se, att I fick en sådan kärlek till att spela fiol," frågte jag honom en gång. Gubben hade inte någon vidare beräkning och var dummer på sitt sätt.

"Jo, då va när jag tjänte i Boalt jag fick en sådan håg att lära mej spela fiol. Nu va då så att Batalj gick ikring i gårdarna, och så bad jag honom lära mej spela.

"Hur ska jag bära mej till för att kunna spela som ⁷er?" frågade jag honom.

"Jaha, då ä inte lätt," sa Batalj.

"Ja, men I han ju lärt er att spela älvaspelet. Hur går

dä till?"

"Jo-o, dä kan jag säja dej. Lägg din fiol under en bro och låt den ligga under natten, så på morron, när du hämtar den, så ä han ställder, så att det första stråkdraget du tar, kan du spela. Men se de för all del noga för, för när du kommer å ska hämta den, ligger där två fioler. Sätt säkert märke på din fiol, helst huvudhär, för tar du miste och får näckens fiol, blir du olycklig. Då ä dä slut mä de."

"Men dä tordes jag aldrig göra," sa Jonas - han hette så skomakarn, "för jag tänkte: Kanske tar jag miste."

Landskap: Småland Upptecknat av: Leander-Lund

Härad: Adress:

Socken: Odensjö Berättat avUppteckningsår: 1932 Född år i

95

Uppteckningen rör Frästen Wieslander förvänder synen på bönderna i Björknäs.

Men att här har va't präster i Odensjö, som va't mycket naturöverdrivna! Här var en, som hette Wieslander, och han hade skyll, för att han hade beröring med andemakter, och det berättas många underliga sagor om honom, men det är väl bara sagor. Björknäsbönderna och han kivades en gång. Han hade väl va't bask mot dem, men de samlade sej och skulle gå ner åt prästgård'n för att ner honom. När de kom intågande till prästgården, gick prästen emot dem.

"Vad han I här att göra," frågade han. "I behöven va hemma, där förestår fara."

"Nej för all del," menade de, "vad skulle det va för fara?"

"Joho, titten!" sa prästen och pekade mot Björkenäs. Då såg de, att hela byn stod i ljusan låga.

"O, Gud bevars!" ropade bönderna och sprang hem. Men när de kom hem, brann det inte, utan då hade prästen förvänt synen på dem. Sådan är sagan, om det nu är någon sanning i henne.

/Wieslander är begravd på Odensjö kyrkogård. På stenen står årtalen 1727 - 1820./

ACC. NR. 9650

17
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Per Anders Larsson
 Härad: _____ Adress: _____
 Socken: Odensjö Berättat av _____
 Uppteckningsår: 1932 Född år _____ i _____

Uppteckningen rör Ivelander döper i sin skinnmössa ett odöpt barn på Odensjö kyrkogård.

I Lidhult var det en präst som hette Ivelander, och det var inte fritt än att han hade lite konster mer än vanligt. Wieslanders fru märkte en gång något på kyrkogården i Odensjö.

"Här ä ett barn, som sitter å gräter på kyrkogården.

Gack ner å undersök, vad detär,"sa hon till prästen.

Men det ville han inte göra själv, så han tar och skriver till Ivelander i Lidhult:

"Kom opp! Det är ett ärende jag vill dej!

Han reste opp, och då kallade Wieslander in frun.

"Min fru säger, att hon hör ett barn gråta nere på

kyrkogården varenda kväll. Gack ner och undersök, vad det är."

"Förty," sa Ivelander, för sådant var hans talesätt,
"förty, hade jag vetat, vad du velat, så hade jag inte rest opp."

Nu gick han i alla fall ner på kyrkogården för att
se efter, vad det var. När han kom ner till kyrkan, var torn-
luckorna öppna, och det tyckte han var otillbörligt, för det
var mitt i natten. Han stiger i alla fall in och går opp för
trappan. Då sitter där en pojk, till tyckandes en 15 år, och
gråter på tröskelen.

"Vad gråter du för?"

"O, jag är begravd här och har inte fått dop."

"Förty ska jag döpa dej," säger Ivelander.

Han hade en skinnmössa på sej, och går ner till sjön

och fyller den med vatten, och sen går han opp till kyrkan och dö-
per pojken. Som han var döpt, försvann han, och sen hördes det
aldrig något från kyrkan. Detta ska vara en sannsaga. Det var en
gammal man nere i Odensjö by, som försäkrade, att det hade skett så.
Annars är det så övernaturligt, att en kan tvivla på det, men här
kanske fanns mer förbindelse med andevärlden förr än nu. Men vad kan
det bero på?

Johannes Svensson söker förgöra min bössa, men jag botar
den med ärvdasilver.

Att man försökt förgöra bössan det har jag varit ute
för en gång. Det var när jag var skogvaktare. Det var jag i
en 30 år, ^{och} då fick jag många fiender i tjiyvskyttarna. Och det
var nästan omöjligt att hålla efter dem. Värst var Johannes
Svensson och Johan i Gällestorp. En gång var de ute ^{och} sköt ha-
rar, och då kom jag på dem.

"Ja, det är då också konstigt, att ni inte kan låta
bli att gå och skjuta. Ni vet ju, att jag måste göra min
plikt. Och liten inte på förskoning längre. Jag måste anmäla
er, jag har ju råkt på er flera gånger," sa jag till dem och
mente på att det var ju känt folk och de borde veta annat.

"Ja, men spektorn är ju med", sa gubbarna. Det var
nämligen en dansk som ägde gården och han hade inspektor som
skötte den.

Förgjord

bössa.

"Han har inte med jakten att göra", sa jag.

Den ene av gubbarna blev då litet spakare och svor och förpliktade sig att han aldrig skulle gå på tjyvsytte mer.

Men Johannes stod på sig och försökte skrämma mig:

"Jag kan göra så du aldrig kan skjuta ett skott med din bössa."

"Vad är det för dumheter du pratar", sa jag.

Men gubben tog i alla fall min bössa och stod och bläste i den. Jag trodde ju inte, att han kunde göra så mycket med den, men för att vara säker så nyttjade jag i alla fall vidskerpelse för att ta bort verkan av Johannes trolleri. Jag hade hört sen gammalt, att man skulle ta av gammalt ärvdasilver

och lägga i bössan och skjuta av ett lösskott. Sen skulle det gå bort, om de försökt förgöra bössan. Jag gjorde på det sättet. Men om det var det som gjorde det, vet jag inte, men jag hade då aldrig nå ont av Johannes trollerier.

132
ACC. NR. 3858

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fe 23

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Blom stämmer blod på far.

Det var en gammal man som hette Blom, och han kunde stanna blod alldeles grundligt säkert. Min far satt en gång och taljde en glögga till oket, och som han sitter, så slant kniven för honom och körde rakt in i bröstet, så det började bloa så obarmhärtigt. Han låg när jag kom hem.

"Vad går det åt far?" sa jag.

"Åh, han har stuckit sej så svårt med kniven, men det är stannat nu."

Det första far hade gjort, var att han satte handen för såret och sprang opp till Odda-Britta och hennes gubbe för att få hjälp. Nähä, di kunde inte stanna bloen, liaväl di var beryktade för att kunna kussla.

Skriv endast på denna sida!

"Skicka efter Blom genast," sa far, när han kom hem. Det bloade lika mycket och han var alldeles blek. Min syster sprang genaste vägen till Bloms stuga.

"I få loven hjälpa far, han har stuckit sej i bröstet med en kniv, och det bloar så ohjälpligt."

"Vad är hans födelsedag och åratat?" sa Blom.

Ja, det sa syster min.

"Nu kan du lugnt gå hem," sa han, för nu är det ingen fara."

"Jag kände så tydligt, när flickan kom fram till Blom," sa far sedan, "för det blev liasom en omvälvning i min kropp, och sen hörde bloen opp att rinna."

Och detta är en verkelig sanning, för jag har

själv bevittnat den. Och det var inte bara den gången utan många
andra gånger. Han var allmänt anlita när det gällde att stanna
blod. Far var ju lite svag efteråt, men det blödde inte mer, och
efter ett par dar var gubben på benen igen och var lika hörker.

ACC. NR. 3858

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Stähles närmaste grannar tro sig se
hans i Halmstad avlidna hustru, inbilla sig, att Stähle
stulit deras lycka och söka ta den ifrån honom genom
att rita kors och krumelurer i taket och på dörren till
hans stuga samt tro, att djävulen tagit sin boning i
backen, där de ha sin stuga.

Sid. 138 - 145.

ACC. NR. 3858

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *allelevanden*
Härad: *Summers* Adress: *Martin Larsson*
Socken: *Odenusjö* Berättat av: *P. Ståhle*
Uppteckningsår: *1932* Född år *1844* *Odenusjö*

C26

Uppteckningen rör Om konsten att hejda eld. Personer födda
med segerhud.

Han kunde mer konster, Blom, än att att
stanna blod. Var det eld i en skog, kunde han hindra elden att
sprida sej, bara genom att gå runt omkring platsen. Det brann
en gång i Gällestorp, och de kunde inte dämpa elden. Det var
skogsbrand. Då var det ingenting annat att göra, än att skicka
efter Blom, och så fort gubben vann gå, stante elden.

Hans son och jag var skräddarekamrater och
goda vänner. Så sä'r jag till gubben en gång:

"Vad är det för konst I har, att I kan stäm-
ma blod?"

"Det är ingen konst."

"Eller stanna eld?"

"Ja, det är ingenting ogudaktigt, det kan du va viss om."

"Men I ska väl underrätta eran pojk om det, innan I dör, så att han kan få ärva konsten."

"Det är ingen konst, som kan läras bort eller ärvas. Det är ingen mer konst, än att en människa är född med segerhud. Är hon det, och har hon segerhuden i behåll, så kan hon ha mycket nytta av den. Jag har den alltid på mej, när jag stämmer blod och stannar eld.

En av mina döttrar föddes med segerhud. Annars är det ganska sällsynt. Det var en hinna så tunn och fin som satt omkring huvet på barnet. Barnmorskan fläckte opp den och skulle kasta bort den.

"Den tar jag vara på," sa jag.

"Åh, vad är det för värde med den," sa barnmorskan.

Men jag klistrade opp den på en tidning och lät den torka.

När sen flicka blev vuxen, tog jag fram den.

"Du Hanna, jag har din segerhud här. Den har jag haft i förvar sen du föddes. Tag vara på den och förvara den noga, så får du lycka med dej på alla vis."

Men hon bara skrattade åt mej, och menade, att jag var vidskeplig. Vart den sedan tog vägen vet jag inte.

På ett torp här nere bor det ett par bröder, Robert heter den äldste och Simon den yngste, och de är då så vidskepliga och skrockfulla, att det är rent ynkligt. Deras mor dog för några år sen och de ha det så fattigt och eländigt, och så har de för sej, att andra människor ta't ifrån dem lyckan och turen. Men de är lata, och svälta och fara illa hellre än att arbeta.

Hit opp kommer de varenda söndagseftermiddag och sitta och prata sin skit om gengångare och vad det är.

"Tigen bara," säger jag till dem, "för jag tror inte på sånt dära."

Min hustru dog för några år sedan i Halmstad, och sen frågade de, om hon inte visat sej. "Nehej, det har hon

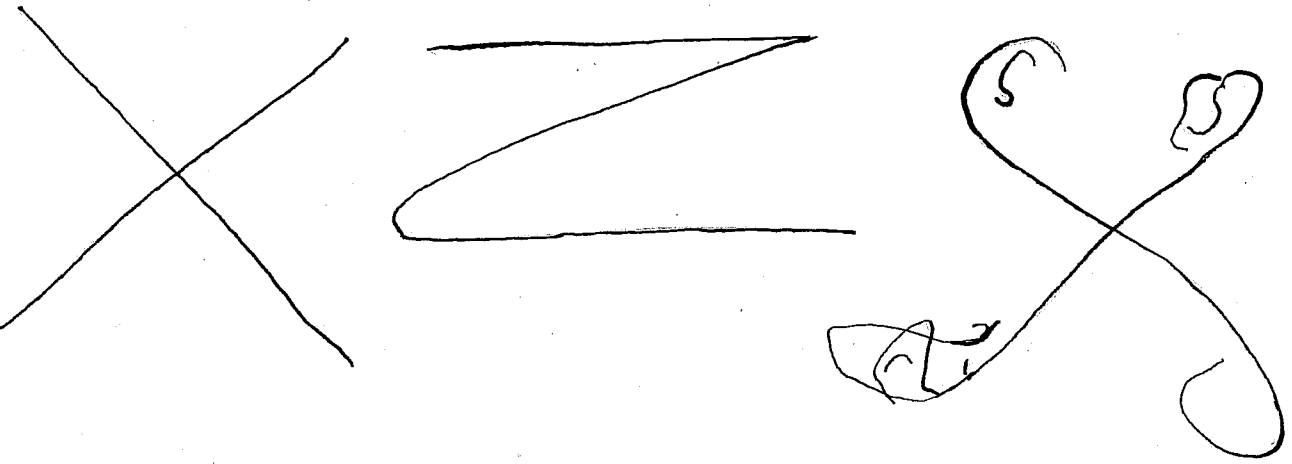
inte," sa jag.

"Ja, men vi ha sett henne," sa de.

"Inte sen hon blev död, det tör jag ansvara för," svarade jag dom.

De ha försökt ta lyckan från mej och ställa på mej vantrevnad. Kom bara ska herrarna få se. Här i taket ha de ritat kors, och dörren därute är full med kors.

/Vår sagesman bor mitt ute i skogen i en liten grå stuga. Han har varit skräddare i sin dag, men är nu 88 år, så han är för gammal för yrket. Taket i rummet där vi sitter har möjligen en gång i världen varit vitmålat, men nu är det smutsgrått. På ett av takbräderna se vi tre figurer ritade. De se ut ungefär så här:

och ytterdörren är översållad av kors, tydligen ristade med en kniv eller spik./

De bruka själva visa mej på de där figurerna, fortsätter vår sagesman, och skylla andra personer för det.

"Titta vad han har gjort för er. Det är för att ta tur-
ren och lyckan ifrån er," säger dom, och så namnger de en person.
Men jag vet att det är dom, som smusslat dit dom, när jag inte
ser det, men jag bryr mej inte om det, för de kan inte göra mej
något.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

där/
I går var de bägge pojkarna oppe igen och pratade sin
skit.

"Nu har nån djävel förgjort det för oss igen", sa di
för di svär så rysligt, "det växer ju inte ett grönt strå knappt.
Förbannade pack att en inte ska få ha sitt i fred för deras
trollkonster."

"Du är troll själv", sa jag till den äldste. "Det be-
griper du väl att jorden inte kan bära någon gröda, när den inte
får nån gödsel. Gå och arbeta och slit ont dag ut och dag in
utan att äta, så får du se, hur du klarar dej. Du blir så sla-
ker så du orkar ingenting. Likadant är det med jorden."

"Ja, men vi ha vänt den gröna torven." -

"Det hjälper inte, det kan du väl begripa", sa jag. Se, de är så lata så de vill ingenting göra. Inte ett enda kreatur ha de att få gödning efter. Jag har sagt till dem att hugga gräneris och lägga i kompost, men det vill de inte lyas till. Nä, det är andra människor som förgjort det för dem.

En annan gång sa de, att själve djävulen bor i backen, där de har sin stuga, för de kan inte trivas där.

"Grav opp honom då!" sa jag.

"En kan väl inte grava så stugan rasar", sa de.

Robert är värst. När han kommer riktigt igång är det så ynkligt så en orkar inte höra't.

"Se jag har en ande så hög, så hög, så den skådar in i himmelriket", säger han. När han blir för svår, tystar jag ner honom.

"Tig bara, jag vill inte höra ditt prat. Det där får du
trubblera i andra", säger jag.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör "Sätta ner"

Förr höll man före, att det fanns personer, som kunde sätta ner sina medmänniskor, så att de inte blev gifta och inte hade någon tur med sej, vad de än tog sej före. Men det skedde genom besvärjelser och trolldom. Pojkarna här nere, som jag talade med herrarna om hindans, menar, att jag har förstört det för dem. De ha inte sagt det till mej direkt, men de ha sagt det till andra.

"Ståhle det är en finer jäkel. Det är hans skull, att vi ä så fattiga."

Till mej bruka de säja: "Vi ä besvurjna av andra mänskor."

Jag frågade dem en gång rent ut:

"I tron väl inte, att det är jag, som förgjort det för er?"

"Nähej, det gör vi inte," sa de och drog på det.

"Nej, tron inte att jag skulle vilja göra det, om jag rätt kunde och störta mej själv i helvete."

Jag har föreskrivit dem så många gånger, att det måste finnas olika lotter här i världen. Alla kan inte ha det lika bra. Fattiga och rika har det alltid funnits och kommer det alltid att finnas. Men det hjälper inte. De vill inte ta reson.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

See
37

Uppteckningen rör

Skräddare Ståhle skänker oss ett "väktaljus" som
medel mot vantrevnad och "väktens" skadegörelse.

"Om herrarna följer med mig in så ska jag visa en
sten från Jordans flod, där Frälsaren döptes, och det är en
verkelig sanning. Jag fick den av mor, och hon hade fått den
av en god vän, och hennes son hade haft hem honom." Men det
visade sig svårt att hitta stenen från Jordans flod. Under det
Ståhle letade fick vi syn på en liten konformig sten (Se av-
bildning).

"Är det inte den?" -

"Nej, det är ett väktaljus." -

Skriv endast på denna sida!

naturlig
storlek.

"Vad är det?" -

38

"Jo, ibland på kvällarna kan en få se, att det lyser ute på marken. Om en då kan märka ut platsen och sedan gräver där, hittar man en sådan sten, fast den kan vara större än denna. Jag har sett väktaljus stora som min hand. Det är bra att ta vara på sådana bitar. Om en har byggt hus kan det hända att en inte kan få någon trivsel hur bra man än ordnar det för sig. Då beror det ofta på att man råkat bygga på en plats, där väkten haft sin boning, och det är han som skickar på en vantrevnaden. Men om en då gräver ner ett väktaljus på platsen viker vantrevnaden bort. Jag fick den där stenen, när jag gick och sydde, men jag har aldrig behövt använda den, så herrarna kan få den."

3858

148

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6: 39

Uppväcka kärlek med hjälp av oblaten.

Jag har hört sagor om, att de försökte spara på oblaten vid nattvard, och sedan bedrev de sina hyss med den. Ibland alla konster trodde de, att de kunde bli gifta med den, som de fick i en liten bit av oblaten. Men det var nog inte lätt att smita undan, för prästen såg efter.

Sälja sig till Satan med hjälp av kyrknycklen.

Var det någon, som ville ingå förbund med Satan, skulle han blåsa i kyrknycklen, hur många gånger minns jag inte, och sedan skulle de skriva sitt namn på en papperslapp med sitt eget blod. Lappen skulle de sedan sätta i nyckelhålet till kyrkan, så skulle Satan hjälpa dem till vad de ville här i livstiden, men hur det skulle gå efter detta livet kan en nog tänka sej.

61a41

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Nämndemannen Andreas i Loshults svärfar

söker skaffa tillbaka tjuvgods, genom att binda ett dödinga-
ben i norrinnande bäck.

Har Stähle hört talas om, att man använt människoben, som man lånat från kyrkogården, i något syfte?

Jojomen har jag det. Det bodde en nämndeman i Loshult som hette Andreas. En gång strax före jul var jag där och sydde, och då en natt kom det tjuvar och bestal honom. Det var i alla fall en mästertjuv, som hette Lindgren. Jag skulle gå ut en morgon och kasta vatten. Det var strax före dagningen, så det var skumt. Som jag kommer ner för trappan, snärjer jag fötterna om någonting, som låg i förstun, så jag

höll på att stå på huvet.

"Å, di rackarekonorna," tänkte jag," det har de satt opp för att snärja mej," och så böjde jag mej ner, och fick fatt på en lång halsduk.

"Vad är detta?" sa jag till hustrun på stället. Hon hette Sanna.

"Vad har du fått fatt på den?"

"Å, jag höll på snava på den här ute i förstun."

"Då ska I se, att vi ha haft tjuvar här i natt. Vi sa gå ut åt förstukammaren," sä'r hon.

Det gjorde vi. Där var fönstret uttaget, och kammaren var alldeles rensad, så när som på de sängkläderna, som jag hade haft. Dom hade pian - Fredrika hette hon - burit ut på

morgonen, men hon hade inte lagt märke till, att det hade varit tjuvar framme. Kvinnans far, Nisse, hade haft det mesta av sitt i kammarn, och dessutom var nämndemannens hus ett rikt hus, så tjuvarna hade kommit över mycket värdefullt.

"I ska se, att de ha rensat byrån, där jag hade mina värdesaker," säger Nisse, men det hade de i alla fall inte gett sej tid till. En fjäderbolster hade kastat vid vedbon, och massor av kläder hade de tagit. "Här står jag i mina vardagskläder," sa Nisse. "Det är det enda jag har nu i klädväg."

"Det måste ha skett, sen vi stigit opp," sa grebban, "för annars skulle jag ha sett det, när jag bar ut Stähles sängkläder."

Samma natt stals det i Lönnelund. Fram på dagen kom

det en från Lönnelund, som hette Sven Danjel.

"Här har varit tjuvar ute i natt," sä'r han.

"Jo-o, det har vi nog blett varse," menade Andreas.

"Vi är tvungna att spåra dom, så vi får rätt på dom."

Ja, det gjorde vi. Det samlades en 6, 7 karlar med skarp-laddade gevär. Sven Danjel och jag tog vägen åt Skogshyddan till, men de hade inte gått den vägen. De andre spårade dom till Strömma och sedan mot Lidhult och ut mot Hallingagränsen. Där gick de in i en stuga, som låg vid vägen.

"Det har varit tjuvar i Odensjö i natt," sa de, "och vi har spårat dom hit. Har I sett några dra här förbi."

"Nej, det ha vi inte, men här är ett tjuvnäste strax här nere. Gån dit, så finner I nog, vad I söken."

Var de då så fega, så de vågade sej inte ner, fast de hade skarp-laddade bössor med sej, utan de vände om.

En tid efteråt fick Nisse, nämndemannens svärfar, opp-lysning om, att de dödes ben kunde skaffa tillbaka tjuvgods. Tjuven fick inte någon ro, förrän han burit hem det stulna. Vem det var som lärde honom det, minns jag inte, men Nisse tar i alla fall och går opp till kyrkogården och hämtar ett ben. Ja, det vill säga, han fick inte ta det utan vidare, utan han fick begära på att få låna det, stå och tala till graven och be att få låna det en viss tid och lova, att bära det tillbaka igen. Det var noga, att de det gjorde, för annars fick de inte själva någon ro, menad man. När Nisse fått håll i ett ben, tar han och går till en bäck, som rinner mot norr strax bredvid huset

vid Skogshyddan, och binder benet i bäcken.

"Sålänge vattnet rinner genom benet, har tjuven ingen ro, förrän han burit tillbaka tjuvgodset," sa Nisse.

Jag tänkte i min ungdom: "Det vore ett puss att skära av benet för gubben och se, hur det skulle gå för honom då." Det gjorde jag i alla fall inte, men hur det var, så slet benet i alla fall och följde med strömmen.

"Hade I inte ont av det?" frågade jag Nisse.

"Nä-e," sa han, " jag hörde aldrig av något."

Ett år där-efter kommer det en tattarekona och tigger, och hon hade Sannas kappa på mej.

"Du Andreas, där är min kappa som blev stulen," sa Sanna.

"Var har du bekommit den?" frågade Andreas.

"Jag har fått henne," sa hon.

"Gack bara din väg, så jag slipper se dej," röt Andreas.

"Ja, men kappan får hon lämna," sa Sanna.

"Nej, den vill vi inte ha, men laga att du försvinner och akta dej för att sticka din näsa hit, käringsate!"

Så benet hjälpte dom då inte. Och det kan en mest förstå.

Ett ben är ett ben, och inte betyder det väl något, om det inte kommer tillbaka till kyrkogården. Men annars var de rädda för att låna något därifrån och inte lämna det tillbaka. Det måste ovillkorligen ske.

d/
Min dotter får sitt vådelsmärke borttaget.

Min hustru blev skrämnd av eld en gång, och på det ställe, där hon rörde vid sej, där hade flickan ett brunt brandmärke. Men så var det en käring här en dag.

"Det kan jag bota," sa hon, och så tog hon och skar en pinne från kvasten, och den tände hon eld på. Sen ritade hon med pinnen mot en järnplåt så länge pinnen brann, och det svett och sot, som blev på plåtbiten, smorde hon på fläcken, och den gick bort. Men det var nog några läkemedel i det, för kussleri tror jag inte på.

Småland
1871
Oskar
Mär 1932

~~1871~~

3858

Mär 1871
- 1 - Mär 1871
Mär 1871

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49

Ja, skärvan försökte de sig också på att bota. Man
skulle dra barnet, som var sjukt, genom en självväxt klyka
på ett träd, så skulle det bli bra. Det är många som gjort det,
fast jag har aldrig sett det, men jag vet de som gjort det.

Bota skärvan.

Gastakramning? Det var inget annat än en sjukdom.
Men när folk blev litet trötta, ~~och~~ lemmarna förlamades och man
fick litet huvudvärk, så var det gastakramning på stunden.
Och då hade man ingenting annat att göra än att röka med svavel
för att det skulle bli bra.

Gastakramning

Bota sjuka barn med dopvatten.

När barn döptes i kyrkan, var det många, som begärde att få av dopvattnet. Här fanns en väktare, som hette Magnus, och han var en fräcker karl och inte tillgänglig för alla. Så en gång gick Sara på Blomsholm - ja, hon lever än - och bad honom:

"Magnus, får jag lite av dopvattnet?"

"Vad ska du med det till?"

"Jo, jag ska bota sjuka."

"Det får du fråga prästen," sa Magnus, så den gången fick då inte Sara något. Hon hade rykte om sej att kunna bota skärvan.

Sätta bort tandvärk.

Hade man tandvärk, kunde man sätta bort det i ett träd, helst ek. Det var bara att fläcka opp barken och skära ut en liten flisa av veden. Med den skulle man peta den onda tanden, tills det blödde, och sedan sätta tillbaka flisan på sin plats och vika tillbaka barken. Men den som sedan högg ner ett sådant träd, fick den värk, som var bortsatt i det, så det var man mycket noga med att se efter, och såg man något misstänkt, fick trädet vara.

162
ACC. NR. 3858

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Die 53

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Mor va botare för ryggskott. Se, det är inte vem som Bota ryggskott
helst som kan det! Ryggskott skulle botas av en kvinna, som
fått tvillingar. Jag såg det många gånger hemma, hur mor botade
personer, som fått värk i ryggen. Då skulle den som var sjuk
lägga sig på golvet på magen, och så lade hon en grissla på
ryggen och trampade på den. Den sjuke skulle då säga:

"Varför trôr du me?" -

Då svarade mor:

"Jo, för att jag ä bättre än du." -

"Varför ä du bättre än jag?" -

"För jag burit tre tunger och tre lunger."

Ja, det såg jag många gånger, när jag var liten! Sen när jag blev litet större, så tyckte jag att hon skulle sluta med det och sa till henne:

"Va ska I hålla på med det för, mor. Det är ju bara dumheter."

"Det förstår du inte", svarade mor.

Bränna kläderna mot fallandesot.

Björks flicka i Boalt hade fallandesot. De hade hört, att det skulle vara bra att bränna kläderna. Det gjorde de också, men hon blev inte av med det. Om de nu inte hade gjort det rätt.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Anders Strid får av sin döda mor rådet att dricka blodet från en levande tjäder som medel mot sin fallandesot.

Anders Strid hade fallandesot mycket svårt, så han kunde inte gifta sej. En gång var han i Röshult hos Sven Henriksson, och då fick han ett anfall. Han föll till marken och skrålade och tjöt som ett djur. Men när tjunngen var över sansade han sej.

"Bevare oss väl vad du skrämde oss," sa de.

"Ja, jag ä tjeer ve'et själv," sa han.

Men så låg han och drömde, att han tala vid mor sin, och hon frågade honom, hur han hade det.

"Det svåraste det är min sjukdom. Den lider jag av," sa han.

"Åh, det är så lätt botat."

"Hur ska det gå till?"

"Jag blev slagen av en skytt med en tjäder, som han skjuttit. Kunde du bara få fatt på en tjäder och dricka hans blod, så blir du botad. Men det går också med en hemmatupp."

"Ja, så har jag drömt, sa Anders Strid. "Har I nån tupp." Men på Röshult hade de ingen. Men det där hörde gamle Nisse i Röshult:

"Nja, jag undrar om jag inte ska kunna skaffa dej en," sa han, och så tog han bössan och gick åt skogen. Rätt som det var träffade han på en tjäder, och den lyckades han skadskjuta, så att han ramlade till backen utan att vara död. Så fort Nisse fått tjädern i händerna bar det av i dängande trav så fort han kunde

springa.

"Här ska du få blod," sa han till Anders.

Anders slog huvet av tjädern och gapade om strupen och drack, så länge där fanns liv kvar. Men han blev bra och hade inga mer anfall förrän på dödsbädden. Och detta är dagsens dageliga sanning. Men nog var det vämjeligt, att han kunde dricka blodet direkt ur strupen.